

Konsultatīvās padomes "Izglītība visiem" sanāksme
"Zinātnes komunikācija Latvijā: labā prakse un izaicinājumi"

Sanāksmes laiks: 2014. gada 3.septembris

Sanāksme notiek: Viesnīca "Astor Rīga", Z.A. Meierovica bulvāris 10, Rīga

Sanāksme sākas: 14:00

PROTOKOLS Nr.12

Sanāksmi vada:

Ina Druviete Izglītības un zinātnes ministre, Konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” priekšsēdētāja

Sanāksmē piedalās:

Konsultatīvās padomes dalībnieki vai deleģētie pārstāvji	
Vārds, Uzvārds	Institūcija
Elīta Barisa	Latvijas Nacionālā kultūras centra izglītības sistēmas eksperte
Agnese Berga	Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes pārstāve
Jānis Daugavietis	Latgales plānošanas reģiona Rīgas biroja vadītājs
Dženija Dzirkale-Maļavkina	Latvijas Nacionālās bibliotēkas Mācību centra vadītāja
Veronika Jurča	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Reģionālās politikas departamenta Reģionālās attīstības plānošanas nodaļas vecākā eksperte
Vija Kilbloka	Biedrības „Latvijas Izglītības apgādu asociācija” valdes priekšsēdētāja
Anita Līce	Latvijas Darba devēju konfederācijas izglītība un nodarbinātības eksperte
Ingrīda Mikiško	Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības priekšsēdētāja
Linda Moše-Možus	Valsts administrācijas skolas mācību attīstības vadītāja
Edgars Paulovičs	Zemgales plānošanas reģiona projektu vadītājs
Elīna Petrovska	Pārresoru koordinācijas centra Attīstības uzraudzības un novērtēšanas nodaļas konsultante

Karīna Rāviņa-Vimba	Valsts prezidenta kancelejas sabiedrisko projektu vadības padomniece
Anita Seļicka	Biedrības „Latvijas Lauku forums” projektu vadītāja
Aija Tūna	Nodibinājuma „Sorosa fonds – Latvija” projektu koordinatore
Dace Ziemele	Kultūras ministrijas Stratēģijas un reģionālās kultūrpolitikas nodaļas vadītāja
Inga Zeide	Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras Zināšanu ekonomikas padomes locekle
Gundega Zemture	„Vecāki par izglītību” pārstāve
UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas Zinātnes programmu padome	
Vārds, Uzvārds	Institūcija
Agrita Kiopa	Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktore
Žaneta Ozoliņa	Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Politikas zinātnes nodaļas profesore
Andrejs Siliņš	Latvijas Zinātņu akadēmijas Ārlietu sekretārs
Eksperti, sanāksmes organizatori, novērotāji	
Vārds, Uzvārds	Institūcija
Anda Ādamsone- Fiskoviča	Latvijas Zinātņu akadēmijas Zinātnes un tehnoloģijas pētniecības centra vadošā pētniece
Estere Braķe	L’Oreal Stipendiju programmas „Sievietēm zinātnē” koordinatore Latvijā
Ilze Dalbiņa	UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas izglītības sektora vadītāja
Linda Grantiņa	UNESCO Latvijas Nacionālā komisijas programmu asistente
Tāls Juhna	Rīgas Tehniskās universitātes zinātņu prorektors profesors
Daiga Kalniņa	Rīgas Dabaszinību skolas direktore, Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes pētniece, lektore
Elīna Karaseva	Rīgas Tehniskās universitātes Zinātņu prorektora dienesta sabiedrisko attiecību speciāliste
Baiba Moļņika	UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsekretāra p.i.
Edīte Olupe	Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas un dokumentu pārvaldības nodaļas vadītāja vietniece sabiedrisko attiecību jautājumos
Sarmīte Pulste	UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas zinātnes sektora vadītāja, padomes atbildīgā sekretāre

Elita Pušpure	Izglītības tehnoloģijas asociācijas pārstāve, Latvijas Komercbanku asociācija Finanšu pratības projekta vadītāja
Anastasija Tetarenko	LETA nacionālā informācijas aģentūras pārstāve
Laura Zaharova	Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas un dokumentu pārvaldības nodaļas Vecākā konsultante sabiedrisko attiecību jautājumos

Darba kārtība:

1. Ievadvārdi:

- Izglītības un zinātnes ministres, konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” priekšsēdētājas Inas Druvietes uzruna;
- UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerāļsekretāra p.i. Baibas Moļņikas uzruna;

2. Zinātnes komunikācija „Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādņu 2014.-2020.gadam” kontekstā

- Agrita Kiopa, Valsts sekretāra vietniece – Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktore

3. Zinātnes sabiedriskā izpratne un komunikācija Latvijā

- Anda Ādamsons-Fiskoviča, Latvijas Zinātņu akadēmijas Zinātnes un tehnoloģijas pētniecības centra vadošā pētniece

4. Zinātnes komunikācijas labā puse

- L'OREAL- -UNESCO starptautiskā programma „Sievietēm zinātnē” Estere Braķe, stipendiju programmas „Sievietēm zinātnē” koordinatore Latvijā
- Vides komunikācijas pieredze interešu izglītībā: veiksmes un izaicinājumi Daiga Kalniņa, Rīgas Dabaszinību skolas direktore, Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes pētniece, lektore

5. Diskusija

6. Kopsavilkums un noslēgums.

1.

Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” sanāksmi “Zinātnes komunikācija Latvijā: labā prakse un izaicinājumi” atklāj izglītības un zinātnes ministre un UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas viceprezidente **Ina Druvieta**, uzsverot šīs tēmas nozīmību un aktualitāti, lai popularizētu zinātnes sasniegumus plašākā sabiedrībā – gan bērniem un jauniešiem, gan arī pieaugušajiem saprotamā veidā. Uzrunas turpinājumā ministre uzsver zinātnes komunikācijas dažādos kanālus, formas un zinātnes nozīmi indivīda un sabiedrības izaugsmē.

Runājot par zinātnes komunikācijas mērķgrupām, I.Druviete īpaši aicina izvirzīt divas: pirmkārt, bērni un jaunieši, otrkārt, pieaugušie. Ministre pauž pārliecību, ka bērniem jau agrā vecumā ir interese par zinātni un dabiskā tieksme izzināt pasauli un ka mums ir ļoti plašas iespējas to veicināt un bērniem palīdzēt. Savukārt bērnam nonākot organizētās sistēmas ietvaros – bērnudārzā, skolas vidē –, nozīmīga loma ir skolotājam, kurš interesi par zinātni var veicināt, gan aicinot bērnus pašus aktīvi piedalīties zinātnes procesā, piemēram, pārbaudīt zinātniskas teorijas eksperimentos, gan organizējot tikšanās reizes ar zinātniekiem vai nodarbības zinātnes centros. Ministre uzsver, ka skolotāja uzdevums ir iziet ārpus klases sienām un mācību grāmatas lappusēm. Skolotāji zina, kā mācību stundas saistīt ar video ierakstiem, ar dažāda veida populārzinātnisko literatūru, izmantot interneta sniegtās iespējas, bet pats galvenais – iziet dabā, paskatīties, kā praktiski varam izmantot zināšanas. Runājot par zinātnes komunikāciju pieaugušajiem, I.Druviete uzskata, ka jau šobrīd ir salīdzinoši liela interese par zinātnes pētījumiem un atklājumiem, par ko liecina, piemēram, plašais populārzinātnisko rakstu klāsts interneta portālos un preses izdevumos. Vienlaikus I.Druviete vērš uzmanību uz to, ka Latvijā nepieciešams radīt pašiem savus populārzinātniskos izdevumus un jāraksta pašiem, nevis jāpaļaujas tikai uz tulkotiem materiāliem.

Uzrunas noslēgumā I. Druviete izsaka cerību, ka šīs dienas saruna būs jauns pagrieziena ceļš uz zinātnes popularizēšanu un izaugsmi Latvijā, un dod vārdu UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsekretāra p.i. **Baibai Moļņikai**.

B.Moļņika sveic klātesošos jaunajā mācību gadā, vēlot mieru šī vārda plašākajā nozīmē un atgādinot UNESCO konstitūcijas preambulā rakstīto: „kopš cilvēku prātos ir radusies doma par karu, ir nepieciešams aizstāvēt idejas par mieru”. Viņa uzsver, ka zinātne, izglītība un kultūra viennozīmīgi ir miera nesēji: tie ir virzītājspēki ilgtspējīgai vides, ekonomikas un sabiedrības attīstībai. Ir svarīgi, lai šie resursi tiktu pārvaldīti saprātīgi un lai tas viss kopā sekmētu ikviena cilvēka un visas sabiedrības labklājību.

B.Moļņika pauž viedokli, ka šodienas sanāksmes temats ir aktuāls arī globālajā līmenī un informē, ka UNESCO nesen ir apstiprinājusi vidējā termiņa stratēģiju no 2014. līdz 2021. gadam, kurā uzsvars likts uz zinātnes un sabiedrības saiknes stiprināšanu un nepieciešamību veidot ētisku un iekļaujošu zinātnes politiku ilgtspējīgai attīstībai. UNESCO aicina šo mērķi sasniegt, gan veidojot dialogu starp dažādu institūciju pārstāvjiem, gan aktīvi informējot sabiedrību par zinātnes procesu nozīmi. B.Moļņika uzsver, ka ir būtiski savest kopā dažādu nozaru pārstāvjus, lai šī sadarbība veicinātu mieru un ilgtspējīgo attīstību. Jāsadarbojas ar dažādiem partneriem: Latvijas Nacionālās komisijas gadījumā tās ir UNESCO Asociēto skolu projekta dalībiskolas Latvijā, dažādas augstākās izglītības iestādes u.c. B.Moļņika ierosina zinātnes komunikācijas veicināšanai izmantot ANO noteiktos starptautiskos gadus un

svinamās dienas. Viņa informē, ka pagājušais gads bija Starptautiskais ūdens sadarbības gads, kura ietvaros Latvijā notika dažāda līmeņa pasākumi par ūdens tēmām, savukārt šogad ir Starptautiskais kristalogrāfijas gads, bet nākamais būs Starptautiskais gaismas gads. Tieši tikpat svarīgas ir starptautiskās dienas, kurās tiek aktualizētas dažādas tēmas. Kā vienu no veiksmīgākajiem partnerību projektiem

B. Moļņika akcentē L'OREAL Latvijas stipendiju „Sievietēm zinātnē”, kas pastāv jau 10 gadus, kā arī UNESCO Asociēto skolu īstenotos projektus, kā, piemēram, sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti tiek organizētas Zinātnieku nakts aktivitātes un kopā ar Daugavpils Universitāti – ikgadējais Zinātnes festivāls.

Uzrunas noslēgumā B.Moļņika pauž cerību, ka sanāksmes rezultātā tās dalībniekiem radīsies jaunas domas, idejas un priekšlikumi zinātnes komunikācijas veicināšanai.

2.

Sanāksmes turpinājumā I.Druviete dod vārdu Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretāra vietniecei – Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktorei **Agritai Kiopai**. A. Kiopa uzstājas ar prezentāciju par zinātnes komunikāciju “Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas pamatnostādņu 2014.-2020.gadam” kontekstā. Prezentāciju skatīt 1. pielikumā.

A. Kiopas aicinājumam pēc prezentācijas uzdot jautājumus atsaucas Latvijas Zinātņu akadēmijas Ārlietu sekretārs Andrejs Siliņš. Viņš uzskata, ka šobrīd pietrūkst komunikācijas starp Izglītības un zinātnes ministriju un Latvijas Zinātnes padomi, runājot par zinātnes finansēšanu un budžeta samazināšanu 2017. gadam. A. Kiopa atbild, ka finansējuma jautājums tiek risināts un ir iesniegts jauno politikas iniciatīvu grozījumu pieprasījums finansējumu palielināšanai 2017. gadā. Papildinot A.Kiopas atbildi, I. Druviete skaidro lēmuma pieņemšanas nepieciešamību, jo vairāku ievērojamu projektu finansējums tiek rasts ar Ministru kabineta atbalstu. Ministre lūdz šo diskusiju turpināt sanāksmes diskusiju laikā.

3.

Lai iepazīstinātu konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” dalībniekus ar zinātnes komunikācijas veidiem, nozīmīgākajām mērķauditorijām un šī brīža situāciju Latvijā, sanāksmes turpinājumā I.Druviete dod vārdu Latvijas Zinātņu akadēmijas Zinātnes un tehnoloģijas pētniecības centra vadošajai pētniecei **Andai Ādamsoni-Fiskovičai**. A.Ādamsoni-Fiskoviča uzstājas ar prezentāciju „Zinātnes sabiedriskā izpratne un komunikācija Latvijā”. Prezentāciju skatīt 2. pielikumā.

4.

Tuvojoties sanāksmes diskusiju daļai, I. Druviete aicina klātesošos iepazīties ar dažiem zinātnes komunikācijas labās prakses piemēriem Latvijā. Ministre aicina stipendiju programmas „Sievietēm zinātnē” koordinatori Latvijā **Esteri Braķi** uzstāties ar prezentāciju „L'OREAL Latvijas stipendija “Sievietēm zinātnē” ar UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu” (prezentāciju skatīt 3. pielikumā). Savukārt Rīgas Dabaszinību skolas direktore, Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes pētniece, lektore **Daiga Kalniņa** uzstājas ar prezentāciju „Zinātnes komunikācijas pieredze vides interešu izglītībā: veiksmes un izaicinājumi”. Prezentāciju skatīt 4. pielikumā.

I.Druviete izsaka pateicību visiem runātājiem un aicina klātesošos piedalīties diskusijā, sniedzot ierosinājumus zinātnes komunikācijas uzlabošanai.

5.

Pēc sanāksmes vadītājas I.Druvietes aicinājuma diskusiju atklāj Latvijas Zinātņu akadēmijas Ārlietu sekretārs **Andrejs Siliņš**, pozitīvi novērtējot L'OREAL Latvijas stipendiju „Sievietēm zinātnē”, kas sniedz ieguldījumu zinātnieku apmācībā un uzlabo komunikāciju starp zinātniecēm un sabiedrību ar masu mediju starpniecību. Partnerība ar lielu privātu kompāniju sniedz šādas iespējas, jo valsts finansējums nespēj segt šāda veida apmācības.

Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas un dokumentu pārvaldības nodaļas vadītāja vietniece sabiedrisko attiecību jautājumos **Edīte Olupe** pateicas par interesantajām prezentācijām un ierosina tās izmantot saziņai ar studentiem - topošajiem komunikācijas speciālistiem. Viņa ierosina noorganizēt šāda veida prezentācijas starptautisko komunikāciju studentu nometnē „Dinamiskās domu darbnīcas”, kas notiks 2015. gada maijā.

Diskusijas turpinājumā konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” sanāksmes dalībnieki tiek aicināti sadalīties nelielās grupās un kopā meklēt atbildes uz diskusijas jautājumu „Kādi, Jūsaprāt, ir veiksmīgas zinātnes komunikācijas veidi, lai rosinātu jauniešu interesi par zinātni un karjeru zinātnē?”.

Pirmās grupas atziņas un ieteikumus pauž biedrības „Vecāki par izglītību” pārstāve **Gundega Zemtore**. Viņa uzsver, ka

- Latvijas konkurētspēju pasaulē var veicināt, atbalstot zinātnes nozari, un izglītības iestāžu skolotājiem un pasniedzējiem jābūt spējīgiem motivēt talantīgākos jauniešus un palīdzēt izkopt viņu prasmes;

- jāpievērš uzmanība dabaszinību pulciņiem skolās un jānodrošina piekļuve zinātnes centriem arī attālāko reģionu skolēniem. Jāmotivē vietējās pašvaldības piedāvāt un atbalstīt aktivitātes, kas veicina interesi par zinātni, tostarp nometnes, projektu nedēļas u.c.;
- jāveicina komunikācija starp zinātniekiem un informācijas aprīte par jaunākajām metodēm, atklājumiem u.c.

Latvijas Nacionālā kultūras centra izglītības sistēmas eksperte **Elita Barisa** dalās ar otrās grupas ieteikumiem:

- veicināt karjeras iespējas un zinātņu nozaru popularizēšanu, piesaistot potenciālos darba devējus, kā arī informēt jauniešus par karjeras iespējām zinātnē;
- nodrošināt populārzinātnisko izdevumu un zinātniskās literatūras plašāku pieejamību dažāda vecuma cilvēkiem gan skolās, gan bibliotēkās;
- rast iespēju izveidot intelektuālās, zinātnē balstītās datorspēles, kas atbilst dažādiem izglītības līmeņiem un mācību programmai.

Rīgas Tehniskās universitātes Zinātņu prorektora dienesta sabiedrisko attiecību speciāliste **Elīna Karaseva** dalās ar savas grupas ieteikumiem:

- zinātnes institūtiem aicināt interesantus iepazīties ar pētījumiem, to norisi un organizēt izglītojošu zinātnieku dienu/nakti ar attiecīgi tematiski iedalītiem novirzieniem un prezentācijām. Motivēt jauniešus ar praktisku pieredzi;
- mēdijos (radio, televīzijā) piedāvāt pārraides par Latvijas sasniegumiem zinātnē, piemēram, izveidot raidījumu „100 grammi zinātnes”.

Biedrības „Latvijas Lauku forums” projektu vadītāja **Anita Selicka** papildina iepriekš teikto ar ieteikumu:

- organizēt zinātnisko institūciju pētījumu paraugdemonstrējumus Latvijas izglītības iestādēs.

Latvijas Zinātņu akadēmijas Zinātnes un tehnoloģijas pētniecības centra vadošā pētniece **Andas Ādamsones- Fiskovičas** ierosina:

- veidot debates dažādām klašu grupām par sabiedrībā neviennozīmīgiem vērtētiem aktuāliem dabaszinātņu tematiem, tādejādi attīstot kritisko domāšanu bērnu un jauniešu vidū.

Stipendiju programmas „Sievietēm zinātnē” koordinatore Latvijā **Estere Braķe** ierosina:

- studiju programmās iekļaut kursu, kas veidotu nākamo zinātnieku priekšstatus par mēdiju komunikāciju zinātnes sektorā;

- informēt gan skolotājus, gan vecākus par karjeras iespējām dažādās zinātnes jomās Latvijā un pasaulē, tādējādi motivējot jauniešus pievērsties zinātnei;
- popularizēt zinātni mēdijos, lai izmainītu priekšstatus un stereotipus par zinātniekiem un viņu sasniegumiem.

Rīgas Dabaszinību skolas direktore, Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes pētniece, lektore **Daiga Kalniņa** prezentē grupas ieteikumus attiecībā uz interešu izglītību:

- zinātnes komunikācijai izmantot jau esošos resursus lietderīgāk un efektīvāk;
- nelietot viena modeļa parametrus visu reģionu iestādēs: izmantot dažādas metodes, lai izglītības iestādes spētu piemeklēt sev piemērotāko pieeju;
- rast iespēju finansēt dabaszinātņu popularizēšanā ieguldīto laiku (darbinieku atlīdzību) un izmantotos materiālus.

6.

Sanāksmi noslēdz Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretāra vietniece – Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktore **Agrita Kiopa**, izsakot pateicību konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” sanāksmes dalībniekiem par sniegtajiem ierosinājumiem un idejām, kuras tiks apkopotas un iespēju robežās ietvertas plānošanas dokumentos.

Protokola pielikumi: <http://failiem.lv/u/zfukksd>

Sanāksmi slēdz plkst. 17:00

Sanāksmes vadītāja:

Ina Druvieta

Protokolēja:

Linda Grantiņa